

Jóhann Mortensen undrást á, at fólk eru so líkasæl í politisku tilgongdini. Bara fá seta seg inn í slík viðurskipti. Og eru fólk líkasæl, kann mangt henda, sigur hann

Nú rýkur Mexico...

Eftir uppskoti at broyta eina byggi-samtykt í høvuðsstaðnum skulu aldargomlu bóndahúsini á Húsagarði og grøna økið millum R. C. Effersøesgtu og Oknavegin lúta

Jóhann Mortensen

Yvirskriftin ljóðar útlendskt, men so er ikki. Hon er um eini hús í Gundadali. Bóndahúsini á Eystara Húsagarði.

Havnar býráð hevur samtykt at broyta byggisamtyktina fyri eitt grønt øki fram við R. C. Effersøesgtu. Í hesum lendi liggur eisini eitt av teimum heilt gomlu húsunum í høvuðsstaðnum. Tann eldri parturin av bóndahúsunum.

Orsøkin er, at Smyril Line ætlar at byggja eitt hotel. Í dag er hetta stykkið bæði sethúsa-

og miðstaðarøki. Hetta skal broytast, so alt lendið verður miðstaðarøki.

Fluttur út um býin

Húsagarður lá í øldir á Húsabrúgv. Men í tríatiárunum var ovboðið hjá havnarfólki. Tað var ikki hósكىligt, at garður við fjósi og køsti lá miðskeiðis í Havnini. Tað luktadi. Bóndahúsini hjá Júst á Húsum vórðu tí flutt niðan í Gundadal í 1939. Har varð eisini, eftir tátíðarmeti, bygt nútímans fjós. Í Gundadali og har um vegir var jørð, sum lá til festið eins og ognarjørð. Gundadalur var tá langt oman fyri Havnarbý.

Húsagarður var upprunliga eitt festi, men í 1674 varð garðurin býttur í Eystara- og Vestara- Húsagarðsfesti.

Í frálíku Havnar Søgu eftir Jens Paula Nolsøe og Kára Jespersen verður Húsagarður umrøddur í 1. bindi á síðunum 157 til 163.

Gudrun Rubeksen, sum var bóndadóttir á Húsagarði, segði mær einferð, at so vítt

hon visti, var tann eldri parturin av bóndahúsunum smíðaður í 1600-árunum. Seinri er bygt upp í sethúsinu á Húsagarði, sum hevði stóran týðning tann tíð tað var. Talað varð um Havnina og Húsagarð. Bringsnagøta var mark suðureftir og fyra marknasteinar ásettu, hvussu langt garðurin rakk.

Summi minnst óivað eina hending um ein marknastein. Hesin stóð, so vítt eg minnst, í Skansabrekkuni, men mátti lúta fyri vegagerð. Tá tók býráðslimurin, Kjartan Mohr, málið í egnar hendur. Hann flutti marknasteinin. Vist heim til sín sjálvs. Haldi, at nakrar reglur vórðu yrktar um hendingina – "Vit eiga øll ein marknastein, tjingelingelingeling..."

Fornfrøðiligt ella søguligt virði?

Um eldri parturin á sethúsunum á Húsagarði í Gundadali hevur fornfrøðiligt virði, veit eg ikki. Leik og lærd, eg havi umrøtt málið við, halda, at garðurin hevur søguligt virði.

Fornfrøðingur hevur upplýst mær, at garðurin er ikki friðaður. Tað ber heldur ikki til at varðveita alt. Men.

Einaferð í fjørutiárunum ætlaðu menn at leggja veg úr Vágsbotni, runt Tinganes, og heima á Kongabrunna. Húsinu úti í Havn og kroysurnar á Reynið skuldu lúta fyri mennigini. Høghús úr betongi skuldu byggjast í staðin.

Ætlanin varð ikki framd. Og tá komið var í sektiárinu, skrivaði býráðið út eina arkitektakapping um gamla býarpartin. Vinnari var Gunnar Hoydal saman við tveimum arkitektum. Nøkurlunda eftir tí leisti, hesir arkitektar stungu út í kortið, er Gamla Havnin skipað.

Gamla Havnin stórt virði

So seint sum fríggjakvøldið var eg leiðsøgumaður fyri nakrar íslendingar í Tinganesi, úti í Havn, á Reynagarði, Doktoragrund, Bakkahellu, Undir Kletti, í Gongini, á Húsabrúgv og Bryggjubakka. Áðrenn ein

góðan bjór í kjallaranum í Dandastovu og ein góðan bita í tí hugnaligu matstovuni í Bartskerastovu.

Íslendingarnir vóru ovfarnir. Hildu tað vera fantastiskt, at havnarfólk hava megnað at varðveita gamla býarpartin so væl. Eisini høvdu tey fyrr um dagin bitið merki í, at Havnin hevði varðveitt fleiri grøn stykki og geirar.

Gunnar var býararkitektur í 25 ár. Eg tori at siga, at hann fekk skil á Havnina. Hann stýrði væl eftir býarskipanini frá 1972. Dugdi at síggja, hvussu býurin kundi byggjast út á skilgóðan hátt, soleiðis at røttu funksjónirnar lógu á røttum stað.

Tilvildin ræður

Tað sama tykist ikki galda í dag. Nú virkar sum um, at tað verður drigið lut. Hava vit ein grønan blett her ella har, skal hann ikki liggja í friði. Men hvat skal so liggja har: banki, skúli, hotell, savn, læknamíðstøð, matstova, leikhús, politistøð ella kanska Setrið?

Spurningurin er bara: Hvør er hepni vinnarin?

Ein grønan geira er eydnast at hava í friði – frá stykkinum hjá garðyrkismannnum, Torvaldi á Steinum, við Trapputrøðna, og niðan til Húsagarð. Men ikki leingi aftrat.

Havnarfólk yppa øksl.

– Tað kann ikki passa, at Mexico og hasin grøni teigurin eisini fer. Tú hevur mistikið teg. Útvarpið segði eitt øki við Oknaveg. Ikki R.C. Effersøesgtu, hevur meira enn ein sagt. Snilt. Oknavegur er ókendi vegurin niðan til bankan, ið fyrr nevndist Føroya Banki.

Fólk vita ikki rættiliga, hvat málið snýr seg um. Heldur ikki allir býráðslimirnir. Uppskotið um at broyta byggisamtyktina lá frammi til 7. mai. Til henda dag bar eisini til at kæra. Men fólk tykjast líkasæl í politisku tilgongdini. Bara fá seta seg inn í slík viðurskipti. Og eru fólk líkasæl, kann mangt henda.

Eingin søgulig lýsing

Kenni enn ikki málsviðgerðina, og hvussu væl málið er lýst. Men eg loyvi mær at ivast í, um tann fornfrøðiligi ella tann søguligu spurningurin er umrøddur við atlit at Húsagarði og søgu garðsins. Hesir spurningar vóru í øllum førum ikki lýstir í tí skjalatilfari, sum lá alment frammi í Snarskivuni.

Tórshavnar býasavn er endurskipað. Hvat sigur Mentanarnevndin? Hevur Húsagarður savnssøguligan ella bara søguligan týðning?

Byggi- og býarskipanan-evndini hevur talað fyri at varðveita grøna øki í býnum. Heldur hon, at hesin grøni bletturin eisini skal lúta?

Hvat sigur Náttúru- og umhvørvisnevndin, nú fleiri inntriv verða gjørd í náttúruøki?

Og, er málið eitt friðingarmál? Um tað er eitt slíkt, er tað so lagt fyri friðingarmyndugleikan?

Í Kaldbak 14. mai 2018

P/F Poul Hansens fær Lions-heiður

Fyri kostnaðarfrítt at hava hýst Undirhúsinum í Havn í meira enn 80 ár, hevur P/F Hansen frá Lions Club Tórshavn fingið heiðurin sum Ársins Borgari 2018

Í meira enn 80 ár hevur Undirhúsið í Havn hildið til í hølum hjá P/F Poul Hansen í Vágsbotni, og øll hesi árinu hevur hølið við ljósi og hita verið lati brúkarunum ókeypis. Brúkararnir eru tilkomnir og eldri menn í Havn, ið dagliga hittast at stytta sær stundir við eitt nú kortspæli

og hugnaligum práti aftur við einum drekkamunni.

– Fyri hesa framúr vælvild heiðrar Lions Club Tórshavn tí P/F Poul Hansen við Høgna Hansen, stjóra, við heiðrinum Ársins Borgari 2018, segði Dánjal Joensen, formaður í Ársins Borgara-nevndini hjá Lions Club Tórshavn, tá heiðurin var handaður nú um dagarnar.

Síðstu gott og væl tvey árinu hava verið broytingartíðir á matriklinum, tí hølini skuldu umbyggjast til nýggju

Dánjal Joensen, formaður í Ársins Borgara-nevndini hjá Lions Club Tórshavn, handar Høgna Hansen, stjóra hjá P/F Poul Hansen, heiðurin sum Ársins Borgari 2018

matstovuna Tarv, men P/F Poul Hansen vildi ikki sleppa Undirhúsinum upp á fjall, men royndi at finna eina loysn, har pláss var fyri báðum – og tað má sigast at vera eydnast.

– Vit eru sera fegin um, at vit funnu eina loysn, ið teir, sum dagliga brúka Undirhúsið, eru glaðir fyri, segði Høgna Hansen, stjóri hjá P/F Poul Hansen, tá hann tók ímóti heiðrinum sum Ársins Borgari frá Lions Club Tórshavn.

– Umbygging, ið upprunliga skuldi taka fyra mánaðir, tók gott tvey ár, men vit eru takksom fyri ta hjálp, vit tað mesta av hesi tíðini hava fingið frá Reyða Krossi, ið vildi hýsa Undirhúsinum, segði hann.

Ársins Borgari fevnir um eitt heiðurskjal og eina lítla peningagávu, men stjórin hjá P/F Poul Hansen helt, at Lions Club Tórshavn heldur skuldi lata onkrum vælgerandi endamáli teir pengarnar, og tað er tikið til eftirtektar.